

«ОМОНХОНА» МЧЖнинг ички аудит хизмати учун

ТЕХНИК ТОПШИРИК

Ички аудит хизмати – мазкур тегишли конун талабларини хисобга олган холда «ОМОНХОНА» МЧЖ кенгашининг қарори билан ташкил этиладиган корхонанинг ички аудитни амалга оширадиган таркибий бўлинмаси хисобланади.

Ички аудит хизматининг асосий вазифаси:

- «ОМОНХОНА» МЧЖ Кузатувчи кенгашини ишончли ахборот билан таъминлаш ва ички аудит амалга оширилиши натижалари буйича жамият фаолиятини такомиллаштиришга доир тақлифларни тайерлаш;
- ички аудит жараенида аникланадиган камчиликларни бартараф этиш юзасидан жамият бошқарув органига тавсияларни тезкорлик билан киритиш, уларнинг бартараф этилишини назорат қилиш;
- Йил давомида жамиятнинг кузатувчи кенгаши томонидан тасдиқланадиган режага мувофиқ мазкур ички аудит Низомнинг 12-бандида курсатилган йуналишлар буйича тегишли текширишлар утказиш йули билан ички аудитни амалга ошириш (хар чоракда ва хисобот йили яқунлари буйича);
- тузиладиган ҳужалик шартномаларининг конун ҳужжатларига мувофиқлиги юзасидан экспертиза утказиш;
- бухгалтерия хисобини юритишда ва молиявий хисоботни тузишда корхонанинг таркибий бўлинмаларига методик ердан бериш, уларга молия, солиқ, банк конунлари ва бошқа конун ҳужжатлари масалалари буйича маслаҳатлар бериш;
- техник топшириқларни ишлаб чиқишда, аудиторлик ташкилотларининг тақлифларини баҳолашда ҳамда аудиторлик текширишларини утказиш учун аудиторлик ташкилотини танлашда тавсияларни тайерлашда корхонанинг кузатувчи кенгашига кумаклашиш.

Ички аудит хизматининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Ички аудит хизмати қуйидаги ҳуқуқларга эга:

- ички аудитни амалга ошириш давомида пайдо буладиган масалалар буйича жамиятнинг ҳужжатларини (рахбарнинг буйруқлари, фармойишлари, бошқарув органлари қарорлари, маълумотномалар, хисоб-китоблар, зарур ҳужжатларнинг тасдиқланган нусхалари ва бошқа ҳужжатларни), корхона мансабдор ва масъул шахсларидан оғзаки ва езма тушунтиришлар олиш;
- ички аудитни утказишга кумаклашиш учун корхонанинг тегишли мутахассисларини жалб этиш.

Ички аудит хизмати қуйидагиларга мажбур:

- ички аудитни амалга оширишда Ички аудит тугрисидаги Низом ва бошқа конун ҳужжатлари талабларига риоя қилиш;
- Ички аудит тугрисидаги Низомнинг 13-18-бандларида белгиланган талабларга мувофиқ хисоботлар тузиш;
- молия ва статистика хисоботи курсатикларнинг ишончилигини текшириш;
- ички аудитни амалга оширишда олинган ахборотнинг махфийлигига риоя қилиш;
- корхонага унинг мансабдор шахслари ва бошқа ходимлари томонидан зарар етказилганидан далолат берувчи ҳолатлар аниқланган тақдирда бу ҳақда дарҳол корхонанинг кузатувчи кенгашига хабар бериш ва аудиторлик хисоботида тегишли езувни кайд этиш;
- активларни хатловдан утказишда ва конунда белгиланган тартибда унинг уз вақтида амалга оширилишини назорат қилишда иштирок этиш;
- ички аудит хизмати конун ҳужжатларига ва корхонанинг таъсис ҳужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятларга ҳам эга бўлиши мумкин.

Қуйидагилар ички аудит хизмати мустақил хисобланади:

- корхона кузатувчи кенгашига бевосита буйсуниш.

Ички аудит утказишга ва уни утказиш натижалари буйича йигма ҳисобот тузишга қўйиладиган талаблар:

- тасдиқланган бизнес-режа бажарилишини;
- корпоратив бошқариш принципларига риоя қилинишини;
- бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботнинг ҳолатини;
- солиқлар ва йигимлар тугри ҳисоблаб чиқилиши ва туланишини;
- молия-ҳужалик фаолиятини амалга оширишда қонун ҳужжатларига риоя этилишини;
- активларнинг ҳолатини;
- Кузатувчи кенгаш томонидан жамият ихтисосидан келиб чиқиб қонун ҳужжатларига мувофиқ текширишни утказишнинг бошқа йуналишлари белгиланиши мумкин.

Утказилган текширишлар натижалари буйича бевосита уни утказган ички аудит томонидан имзоланадиган тегишли ҳисоботлар тузилади.

Яъни:

а) бизнес-режа бажарилишини текшириш натижалари тугрисидаги ҳисобот қўйидагиларни уз ичига олиши керак:

- унинг бажарилишининг миқдор ва сифат курсаткичлари тахлили;
- унинг бажарилиши таъминланмаган тақдирда айбдор мансабдор шахслар шахсан курсатилган ҳолда аниқланган сабаблар баени;

б) корпоратив бошқариш принципларига риоя қилишни текшириш натижалари тугрисидаги ҳисобот қўйидагиларни уз ичига олиши керак:

- корхона бошқарув органлари томонидан қабул қилинадиган қорорларнинг самаралилиги, унинг қатнашчилари (муассислар) нинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларига риоя этилиши тахлили;
- корпоратив бошқариш соҳасида қонун ҳужжатлари бузилиши ҳолатлари баени (таъсис ҳужжатларига риоя қилиш, умумий йигилишлар ва корхона бошқарув органлари мажлислари утказилиши, дивидендлар тугри ҳисобланиши ва уз вақтида туланиши ва хоказолар).

в) корхонанинг бухгалтерия ҳисоби ва молия ҳисоботи ҳолатини текшириш натижалари тугрисидаги ҳисобот қўйидагиларни уз ичига олиши керак:

- бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молия ҳисоботини тузишнинг белгиланган тартибига риоя қилинишини баҳолаш;
- аниқланган бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молиявий ҳисоботнинг тайерлашнинг белгиланган тартиби бузилишининг тавсифи.

г) солиқлар ва йигимлар тугри ҳисобланиши ва туланишини текшириш натижалари тугрисидаги ҳисобот қўйидагиларни уз ичига олиши керак:

- тузилган ва тегишли органларга тақдим этилган солиқлар ва йигимлар ҳисоб-китоби тугрилигини баҳолаш;
- солиқлар ва йигимларни ҳисоблаш ва тулашнинг белгиланган тартиби бузилиши ҳолатларини, солиқ солинадиган базани белгилашда четга чиқишларни баен қилиш.

д) молия-ҳужалик операцияларини амалга оширишда корхона томонидан қонун ҳужжатларига риоя қилинишини текшириш натижалари тугрисидаги ҳисобот қўйидагиларни уз ичига олиши керак:

- жамият томонидан амалга оширилган молия-ҳужалик операцияларининг қонун ҳужжатларига мувофиқлигини баҳолаш;
- ички аудит давомида аниқланган жамият томонидан амалга оширилган молия-ҳужалик операцияларининг қонун ҳужжатларига мувофиқлигини баен қилиш.

е) ички назоратнинг ҳолатини текшириш натижалари тугрисидаги ҳисобот қўйидагиларни уз ичига олиши керак:

- ички назорат тизимини ва унинг фаолият курсатишидаги мавжуд камчиликларни баен этиш;
- корхона таркибий бўлинмаларидаги ижро интизомининг ҳолати тугрисидаги маълумотлар, унинг аниқ ходимлари ишидаги мавжуд камчиликлар.
- активларнинг ҳолатини текшириш натижалари активларни хатловдан утказишнинг асосланишини ҳамда уларнинг ҳаракати, амалда мавжудлиги ва сақланиши тугрисидаги маълумотларни уз ичига олиши керак;
- утказиладиган текширишлар буйича барча ҳисоботларда корхона ижро этувчи органи ва унинг тақрибий бўлинмалари фаолияти баҳоланишини, аниқланган четга чиқишлар ва қонунни бузишларни бартараф этишга доир тавсияларни, тасдиқлайдиган ҳужжатларнинг тулик пакетини уз ичига оладиган якуний қисм булиши керак;
- Утказилган ички аудит яқунлари буйича, мазкур ички аудит хизмати тугрисидаги Низомнинг 12 ва 13-бандларига мувофиқ, ички аудит томонидан имзоланадиган йигма ҳисобот тузилади;
- Йигма ҳисобот: тахлилий қисми, якуний қисми, тасдиқлайдиган ҳужжатларнинг тулик пакетини уз ичига олиши керак.

Хисоботнинг якуний қисми:

- корхонанинг ижро этувчи органи ва таркибий булинмалари фаолиятига, шунингдек ликвидлигига умумий бахони;
- аникланган четга чиқишлар ва конунни бузишларни бартараф этиш буйича ички аудит хизматининг тавсияларини ҳамда корхонанинг молия-хужалик фаолияти самарадорлигини оширишга, корпоратив бошқаришни такомиллаштиришга доир умумлаштирилган таклифларни уз ичига олиши керак;
- Йигма хисобот ички аудит яқунлангандан кейин 10 кун мобайнида тугалланиши зарур;
- Йигма хисоботлар бевосита корхонанинг кузатувчи кенгашига унинг куриб чиқиши ва кейинчалик тасдиқлаши учун такдим этилиши керак. Хисоботлар нусхалари тасдиқлангандан кейин корхона ижро этувчи органига такдим этилиши керак;
- Корхонанинг ижро этувчи органи ички аудит натижасида аникланган камчиликларни бартараф этиш чора-тадбирларини куриши шарт;
- ички аудит хизмати текшириш давомида аникланган конун бузилишларини бартараф этиш, шунингдек умуман корхонанинг молия-хужалик фаолияти самарадорлигини ошириш буйича чора-тадбирларнинг уз вақтида ва зарур даражада бажарилиши устидан назорат урнатиши керак.

Ички аудит жавобгарлиги

Ички аудит хизмати:

- узи утказган текширишлар натижалари бузиб курсатилганлиги;
- уларга такдим этилган еки улар томонидан хизмат вазифаларининг бажарилиши муносабати билан уларга маълум булган корхонанинг сирини ташкил этадиган ахборотнинг махфийлигига риоя қилинмаганлиги;
- олинган хужжатларнинг сакланиши ва қайтариллиши таъминланиши учун жавоб берадилар;
- ички аудит хизмати аудиторлик текширишлари давомида аникланган конунни бузишларни бартараф эти шва корхонанинг молия-хужалик фаолияти самарадорлигини ошириш юзасидан курилган чора-тадбирларга баҳо берилиши учун жавоб беради;
- корхонанинг кузатувчи кенгаши хар чоракда ички аудит хизматининг текширишлар натижалари тугрисидаги хисоботини эшитади, аникланган камчиликларни бартараф этиш ва корхонанинг молия-хужалик фаолияти самарадорлигини ошириш юзасидан чора-тадбирлар куради.

Режа топширикни тузган:

Бош хисобчи

А.Шахобов